

ชื่อเรื่องวิจัย การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา

ชื่อผู้วิจัย นายกิตติชัย ไชยศรี

ปีการศึกษา ปีการศึกษา 2566 – 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา ปีการศึกษา 2566-2567 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2566-2567 จำแนกเป็น 2.1) คุณภาพผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2.2) คุณภาพอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู และภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่มีต่อการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา หลังการพัฒนาปีการศึกษา 2566-2567 ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 2 ปีการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2566 - 31 มีนาคม 2568 ต่อเนื่อง 2 ปี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะคือ **ระยะที่ 1** การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูลในระยะนี้ ได้แก่ สารสนเทศของโรงเรียน รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา SAR (Self Assessment Report) และรายงานผลการประเมินประสิทธิภาพและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบางขันวิทยา ก่อนการพัฒนา **ระยะที่ 2** การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ และ การตรวจสอบคุณภาพของกลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา

และศึกษานิเทศก์ที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และมีผลงานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง และหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 คน **ระยะที่ 3** การนำกลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” ไปใช้ในการพัฒนาฯ วงรอบที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีการปรับปรุงพัฒนาฯ ต่อเนื่อง วงรอบที่ 2 ปีการศึกษา 2567 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน และปีการศึกษา 2567 จำนวน 306 คน กลุ่มตัวอย่างครู ปีการศึกษา 2566 จำนวน 56 คน และปีการศึกษา 2567 จำนวน 59 คน และกลุ่มตัวอย่างภาคีเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนบางขันวิทยา ปีการศึกษา 2566 และปีการศึกษา 2567 จำนวน 53 คน **ระยะที่ 4** การศึกษาผลการพัฒนาฯ โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” หลังการพัฒนา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน และปีการศึกษา 2567 จำนวน 306 คน กลุ่มตัวอย่างครู ปีการศึกษา 2566 จำนวน 56 คน และปีการศึกษา 2567 จำนวน 59 คน และกลุ่มตัวอย่างภาคีเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนบางขันวิทยา ปีการศึกษา 2566 และปีการศึกษา 2567 จำนวน 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามคุณภาพการพัฒนาฯ ตามกลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” ฉบับที่ 1 มีผลการประเมินเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach Coefficient) เท่ากับ .973 ระยะที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 3 ฉบับ (ฉบับที่ 2, 3, 4) มีค่า (IOC) เท่ากับ 1 และค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .980, .974 และ .987 และแบบบันทึกผลกระทบเชิงบวกที่ปรากฏต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ตามสภาพจริง รวมทั้งสิ้น จำนวน 5 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอดด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2566 และปีการศึกษา 2567 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และภาคีเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.48) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D.=.34) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียนและภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.53, .45) ปีการศึกษา 2567 โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=.23) เมื่อพิจารณาจำแนกตาม

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มนักเรียน และกลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=.26, .34) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.54$, S.D.=.23) สอดคล้องตามสมมติฐาน

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาที่ยั่งยืน หลังการพัฒนา พบว่า

2.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาที่ยั่งยืน เกี่ยวกับคุณภาพผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบางขันวิทยา หลังการพัฒนา ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=.27) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.=.32) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู มีคุณภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.83$, S.D.=.30) และนักเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.81$, S.D.=.21) ปีการศึกษา 2567 โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=.24) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=.28) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน และกลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.55$, S.D.=.22, .23) สอดคล้องตามสมมติฐาน

2.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาที่ยั่งยืน เกี่ยวกับเกี่ยวกับคุณภาพอาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ และความสัมพันธกับหน่วยงานภายนอก โรงเรียนบางขันวิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2566 และปีการศึกษา 2567 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และภาคีเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมทุกกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.30) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, S.D.=.34) รองลงมาได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.36) ส่วนกลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=4.10$, S.D.=.42) ปีการศึกษา 2567 โดยภาพรวมทุกกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.=.24) และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=.34) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=.38) ส่วนกลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.60$, S.D.=.28) สอดคล้องตามสมมติฐาน

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SAMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2566 และปีการศึกษา 2567 ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และภาคีเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, S.D.=.32) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.35) รองลงมาได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความพึงพอใจในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=4.11$, S.D.=.48) ส่วนกลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.98$, S.D.=.32) ปีการศึกษา 2567 โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$, S.D.=.24) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.66$, S.D.=.28) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน และกลุ่มภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.65$, S.D.=.24, .34) สอดคล้องตามสมมติฐาน

4. สรุปผลกระทบเชิงบวกที่ปรากฏต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนโรงเรียนบางขันวิทยา หลังการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SAMART-DEE” โรงเรียนบางขันวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2566-2567 พบว่า ตลอด 2 ปีการศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนโรงเรียนบางขันวิทยา ได้รับรางวัลระดับชาติ รวมทั้งสิ้น 33 รางวัล รางวัลระดับภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 29 รางวัล และเมื่อพิจารณา จำแนกเฉพาะรางวัลระดับชาติแต่ละกลุ่ม พบว่า สถานศึกษาได้รับรางวัลระดับชาติ รวมทั้งสิ้น 9 รางวัล ผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับรางวัลระดับชาติ รวมทั้งสิ้น 16 รางวัล ครู ได้รับรางวัลระดับชาติ รวมทั้งสิ้น 5 รางวัล นักเรียน ได้รับรางวัล ระดับชาติรวมทั้งสิ้น 3 รางวัล แสดงให้เห็นว่าหลังการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนโรงเรียนบางขันวิทยา ได้รับรางวัลระดับชาติ ภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา ครบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” สู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SAMART-DEE”

โรงเรียนบางชั้นวิทยา มีการดำเนินงานตาม “๙ SMART-DEE” ครั้งนี้ทำให้ค้นพบจุดเด่นของการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง : สืบสาน รักษา ต่อยอด ด้วยอารยเกษตร ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ “๙ SMART-DEE” โรงเรียนบางชั้นวิทยา ทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 S : Sufficiency People (การพัฒนาบุคลากร) โรงเรียนควรจัดทำพันธสัญญาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคนและพัฒนางาน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสำเร็จร่วมกันในทุกมิติของการจัดการศึกษา

1.2 องค์ประกอบที่ 2 A : Appropriate Environment (การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้) โรงเรียนควรมุ่งเน้นให้นักเรียนและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนที่ดำเนินกิจกรรมพัฒนาเพื่อสร้างคุณค่าและความเป็นเจ้าของร่วมกัน

1.3 องค์ประกอบที่ 3 M : Mutual Partnership (การพัฒนาความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก) โรงเรียนและครูควรมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายนอก และปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ภายใต้การมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดผลเชิงประจักษ์ จนภาคีเครือข่ายให้การยอมรับและร่วมพัฒนา และร่วมขยายผลสำเร็จสู่ภายนอกอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.4 องค์ประกอบที่ 4 A : Active Sufficiency Learning (การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) ครูควรมุ่งเน้นให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติจริงด้วยกระบวนการกลุ่ม เป็นการบูรณาการและเรียนรู้จากชีวิตจริง ครูผู้สอนควรให้นักเรียนทุกคนสามารถถอดบทเรียนตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลัก 2 3 4 3 4 อย่างต่อเนื่อง 2 เงื่อนไข (ความรู้ คุณธรรม) 3 หลักการ (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี) 4 มิติ (มิติวัตถุ/เศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม มิติวัฒนธรรม) 3 ศาสตร์การพัฒนา (ศาสตร์พระราชาศาสตร์สากล ศาสตร์ชาวบ้าน/ศาสตร์ภูมิปัญญาชาวบ้าน) และ 4 พระบรมราโชบาย (พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10)

1.5 องค์ประกอบที่ 5 R : ROYAL Wisdom Integration (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการโครงการอารยเกษตรสืบสาน รักษา ต่อยอด ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วย “โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง”) โรงเรียนควรบรรจุการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โคก หนอง นา

แห่งน้ำใจและความหวัง ไว้ในแผนพัฒนาสถานศึกษาระยะกลางและระยะยาว เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ไม่ขึ้นกับบุคคล

1.6 องค์ประกอบที่ 6 T : Thriving Garden Classroom (กิจกรรม 1 ห้องเรียน 1 แปลงผัก) ครูที่ปรึกษาควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในห้องเรียน เป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด และเสริมแรงเชิงบวกให้แก่เรียนอย่างทั่วถึง ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกัน

1.7 องค์ประกอบที่ 7 D : Do-It- at Home Practice (กิจกรรม 1 ครั้วเรือน 1 แปลงผัก) ครูที่ปรึกษาและหรือฝ่ายบริหาร ควรระหนักและระมัดระวังในการจัดกิจกรรมการวางแผน “เยี่ยมบ้าน เยี่ยมลูก เยี่ยมแปลงผัก” ไม่ให้ครอบครัวรู้สึกว่าโรงเรียนไปตรวจสอบเพื่อจับผิด การดำเนินกิจกรรมแต่เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างและดูแลช่วยเหลือเรียนดังปณิธาน “รักเหมือนลูก ผูกพันตั้งญาติ” เอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด

1.8 องค์ประกอบที่ 8 E : Exchange & Share (กิจกรรมตลาดนัดแบ่งปันบางชั้นวิทยา) เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนแต่ละห้องเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และผลผลิตที่เกิดจากกิจกรรม “1 ห้องเรียน 1 แปลงผัก” “1 ครั้วเรือน 1 แปลงผัก” เป็นเวทีที่ให้นักเรียนฝึกการค้าขาย รู้จักวางแผน และประเมินผล เน้นการให้และแบ่งปัน ดังนั้นความต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนควรผดุงและรักษาไว้ เพื่อสร้างนิสัยพอเพียงแก่นักเรียน

1.9 องค์ประกอบที่ 9 E : Earn & Sove Ethic (กิจกรรมลูกบางชั้นรักการออม) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนมุ่งปลูกฝังวินัยการออมและการใช้จ่ายอย่างพอประมาณ และสร้างจิตสำนึกในการใช้เงินอย่างคุ้มค่า ดังนั้น การกำกับ ติดตามผลการจัดกิจกรรมโรงเรียน ไม่ควรเน้นที่จำนวนเงินที่นักเรียนได้นำมาฝากกับธนาคาร แต่มุ่งเน้นความต่อเนื่อง พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีการวางแผน การใช้จ่ายการเข้าใจ และรู้คุณค่าด้วยหลักคิดพอเพียงและความซื่อสัตย์ และควรประกาศเกียรติคุณนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการสร้างแรงจูงใจและสร้างแรงบันดาลใจที่เป็นแบบอย่าง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมของบ้าน วัด โรงเรียน ในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่

2.2 ควรศึกษาผลกระทบเชิงบวกของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชน และสังคมโดยรอบสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่ยั่งยืน

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ประการ ตามหลักสูตรสถานศึกษา และหรือหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน